

รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธ
ธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร
A MODEL OF MORALITY AND ETHIC INDOCTRINATION OF YOUNG
GENERATION BY BUDDHADHAMMA THROUGH MORALITY CLINIC PROJECT
DRIVING MECHANISM OF BUDDHIST TEACHING MONKS

พระมหากฤษณา กิตติโสภโณ (แซ่หลี่)*

Phramaha Krisada Kittisobhano (Saelee)

Received: February 11, 2019

Revised: March 03, 2019

Accepted: March 11, 2019

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ และ 2) เพื่อนำเสนอรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพที่ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20,071 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิจัยเชิงเอกสารกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 18 รูป/คน จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบเบื้องต้น และทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน เพื่อสร้างรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรม

* Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

วิทยากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06, S.D. = 0.510$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2) รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร พบว่ามี 4 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการป้องกัน (Prevention) 2) รูปแบบการปรับปรุง (Improvement) 3) รูปแบบการเปลี่ยนแปลง (Change) และ 4) รูปแบบการพัฒนา (Development) ทั้งนี้รูปแบบดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อได้รับการสนับสนุนจากสถานศึกษา (School) ชุมชน (Community) และผู้ปกครอง (Parent) โดยร่วมกันดำเนินการดังนี้คือ 1) สร้างภูมิคุ้มกันด้วยการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง 2) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษากลุ่มเสี่ยงให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 3) ส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย มีคุณธรรมจริยธรรม และ 4) เสริมสร้างกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาร่วมกับ หน่วยงาน สถานศึกษา และชุมชน

คำสำคัญ : คุณธรรมและจริยธรรม, วัยรุ่นไทยยุคใหม่, พุทธธรรม, คลินิก คุณธรรม, พระธรรมวิทยากร, PICD:SCP MODEL

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to analysis problems and obstacles for Morality and Ethic Indoctrination of Young Generation by Buddhaddhamma though Morality Clinic Project Driving Mechanism of Buddhist Teaching Monks and 2) to propose the model to Morality and Ethic Indoctrination of Young Generation by Buddhaddhamma though Morality Clinic Project Driving Mechanism of Buddhist Teaching Monks. The researcher used the mixed research method comprising both qualitative and quantitative approach. For the quantitative research, the study was conducted by collecting the data 392 students. For qualitative research, the study was conducted by in-depth interviewing from 18 key informants. By then the researcher used the information receiving from the 9 focus group to back up the research model. The data were analyzed by using content analysis.

The research findings were as follows:

1) The level of student opinion for the model to Morality and Ethic Indoctrination of Young Generation by Buddhaddhamma though Morality Clinic

Project Driving Mechanism of Buddhist Teaching Monks found that students opinion had in the high level ($\bar{X} = 4.06$,S.D.=0.510).

3) The model for the Morality and Ethic Indoctrination of Young Generation by Buddhaddhamma though Morality Clinic Project Driving Mechanism of Buddhist Teaching Monks was PICD:SCP MODEL which represents as : 1. Prevention 2. Improvement 3. Change 4. Development with school community and parent and follows by 4 strategies as such as 1) build the immunity with the additional building of morality virtue seriously continuously 2) change the behavior of risks group student to be a good person 3) Encourage target group students to uphold morality virtue and 4) Reinforcement and development of virtue morality activity for students cooperation , Family institution , schools , and the community.

Keywords: Morality and Ethic, Young Generation, Buddhaddhamma, Morality Clinic, Buddhist Teaching Monks.

1. บทนำ

โครงการคลินิกคุณธรรมในสถานศึกษา เกิดขึ้นจากแนวความคิดในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนให้เป็นคนดีมีศีลธรรม โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดโครงการนี้ คือ 1) เพื่อให้สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่สำหรับเด็กและเยาวชน ในการแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาชีวิต การสนทนาธรรม 2) เพื่อให้สถาบันทางศาสนา โดยเฉพาะพระสงฆ์ทำหน้าที่ชี้แนะแนวทางในการแก้ปัญหาทางด้านจิตใจ โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา 3) เพื่อให้เยาวชนกลุ่มเป้าหมายสามารถใช้หลักธรรมในศาสนาใช้ในการดำรงชีวิต 4) เพื่อเป็นการนำมิติทางศาสนาสร้างสังคมแห่งปัญญา และการเรียนรู้ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านจิตใจ 5) เพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และ 6) เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการดำรงตนอย่างมีสติ โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรมคือ โรงเรียน/วิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนใน ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 30 แห่ง ทั่วประเทศ โดยสรรหาพระธรรมวิทยากรมาเป็นวิทยากรหลักในการฝึกอบรมในครั้งนี้ ในปัจจุบันได้นำเอารูปแบบในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมาใช้ คือ 1. รูปแบบการให้คำปรึกษาหรือปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษานั้นๆ 2. รูปแบบการสนทนาธรรม/บรรยายธรรม ตามหลักธรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น หรือตามที่สถานศึกษาประสงค์ 3. รูปแบบ

การให้การอบรมเยาวชนในสถานศึกษานั้นๆ โดยใช้เทคนิคการอบรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม ผสมผสานกับการปฏิบัติธรรม ทำวัตรเช้า เย็น และนั่งสมาธิ 4. รูปแบบการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันสำคัญทางพระมหากษัตริย์ วันสำคัญทางเทศกาลต่างๆ ที่มีพิธีทางพระพุทธศาสนา ร่วมกับสถานศึกษาหรือชุมชน 5. รูปแบบการร่วมกับสถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน 6. รูปแบบการจัดทำทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมหรือทะเบียนของผู้เรียนเป็นประจำทุกเดือน 7. รูปแบบการพัฒนาเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน 8. รูปแบบการจัดค่ายคุณธรรม และ 9. รูปแบบการประเมินผลกลุ่มเป้าหมายร่วมกับสถานศึกษา และรูปแบบทั้ง 9 ประการสามารถใช้ได้เฉพาะนักเรียนบางกลุ่มเท่านั้น ยังไม่สามารถส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมได้กับนักเรียนหลากหลายกลุ่ม ฉะนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจึงควรมีรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาใช้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษารูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร ศึกษาสภาพปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยากร และจะนำมาพัฒนารูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากรใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับบทบาทของพระธรรมวิทยากรในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาหลักการ วิธีการ และรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร

2.2 เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร

2.3 เพื่อนำเสนอรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพที่ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ จากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20,071 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิจัยเชิงเอกสารกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 18 รูป/คน จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบเบื้องต้น และทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน เพื่อสร้างรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

3.2 ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลัก

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักเรียน วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนการอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดขอนแก่น และวิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนทั้งสิ้น 20,071 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้ทำการสุ่มมาจากประชากรจำนวน 20,071 คน โดยคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 392 คน

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย พระธรรมวิทยากรคลินิกคุณธรรม ผู้อำนวยการวิทยาลัยนักวัฒนธรรมชำนาญการ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 18 รูป/คน

4) ผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากพระสังฆาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่น เพื่อยืนยันรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร จำนวน 12 รูป/คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง (Structure In-depth Interview)

2) แบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion Form) เป็นไปในลักษณะของการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3) แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม สำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การสัมภาษณ์ (Interview) การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งการสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ดำเนินการ สัมภาษณ์กลุ่มประชากรทั้งหมด ขึ้นดำเนินการสัมภาษณ์ ได้แก่ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสนทนา สร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้สัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและ ขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องถ่ายรูปเพื่อใช้อ้างอิงในการ สัมภาษณ์ รวมทั้งแจ้งให้ทราบว่าข้อมูลต่างๆ ที่บันทึกเสียงไว้ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ หากผู้ให้ สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ที่จะให้บันทึกเสียงในช่วงใด ผู้วิจัยก็จะไม่บันทึกเสียงเลย

2) การสนทนากลุ่มเฉพาะ จัดสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อหา ข้อเสนอแนะถึงรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธ ธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากรให้มีความสมบูรณ์ ยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ถูกสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 9 รูป/คน ในวันที่ 19 มกราคม 2561 ณ อาคารปฏิบัติธรรม วัดท่าการ้อง ตำบลบ้านป้อม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

งานวิจัยเชิงปริมาณ สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดังนี้ (1) จัดเตรียมเครื่องมือตาม จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยให้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตรงตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ แจกแบบสอบถาม (2) ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ จำนวนอย่างน้อย 5 ท่าน เช่น ด้านพระพุทธศาสนา ด้านการจัดการเชิงพุทธ เป็นต้น ในการตรวจเครื่องมือการวิจัยว่ามีความเที่ยงตรงและสามารถใช้ในการ เก็บข้อมูลได้หรือไม่ (3) ติดต่อขอหนังสือจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย ขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหาร หรือหัวหน้างานกลุ่มเป้าหมาย และ เวียนหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) (4) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหารหรือหัวหน้า หน่วยงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดวันที่จะไปขอแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) ด้วย ตนเอง (5) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) แล้วนำไป วิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

2) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้วทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญในรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

4.1 หลักการ วิธีการ และรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาของพระธรรมวิทยากร ประกอบด้วย

1) เปิดห้องคลินิกคุณธรรม สัปดาห์ละ 2 วัน ตามความพร้อมของพระธรรมวิทยากร หรือสถานศึกษาเป็นผู้กำหนด

2) จัดนักเรียนหรือกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมกิจกรรมตามวันและเวลาที่กำหนด โดยให้ถือเป็นคะแนนกิจกรรมด้วย

3) รมรงศ์ให้นักเรียนที่มีความสนใจเข้ารับบริการให้คำปรึกษาหรือในปัญหาต่างๆ

4) จัดตั้งกลุ่มสมาชิกชมรมคลินิกคุณธรรมประจำสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนที่เป็นสมาชิกทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม และช่วยเผยแพร่ผลการดำเนินงานของคลินิกคุณธรรมให้นักเรียนหรือประชาชนทั่วไปรับทราบ และเชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

5) จัดตั้งกลุ่มเฟซบุ๊ก (Facebook) เพื่อใช้เป็นช่องทางในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนนอกเวลา

6) จัดตั้งกลุ่มไลน์ (Line) เพื่อใช้เป็นช่องทางในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นอกเวลา หรือเพื่อสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคน

7) คัดเลือกแกนนำในการประสานงานระหว่างนักเรียนกลุ่มเป้าหมายกับพระธรรมวิทยากร เพื่อลดช่องว่างระหว่างกัน

8) ติดป้ายคติธรรม ธรรมะดีๆ ข้อคิดต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษา

4.2 สภาพปัญหาและอุปสรรคในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 283 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 มีอายุระหว่าง 19 - 21 ปี จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 50.8 มีการศึกษาในระดับ ปวส. จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 60.7 และเข้าอบรมโครงการคลินิกคุณธรรม 1 - 5 ครั้ง จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 64.3 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.510) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

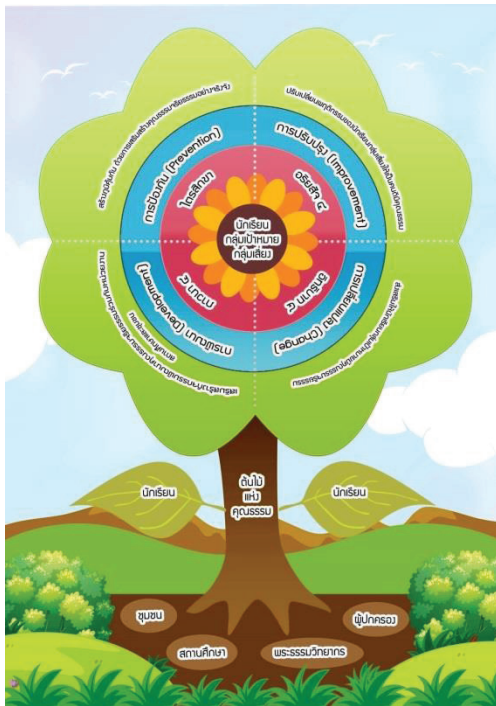
จุดแข็ง ได้แก่ 1. พระธรรมวิทยากรทุกรูปผ่านการอบรมจากกรมการศาสนา 2. พระธรรมวิทยากรมีความรู้ความสามารถสูง 3. พระธรรมวิทยากรเป็นแบบอย่างที่ดี 4. ได้รับงบประมาณอุดหนุนโครงการจากกรมการศาสนา 5. มีคณะกรรมการบริหารโครงการ 6. มีการประเมินโครงการ

จุดอ่อน ได้แก่ 1. พระธรรมวิทยากรมีน้อย 2. พระธรรมวิทยากรขาดทักษะในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน 3. งบประมาณมีน้อย ไม่เพียงพอ 4. ขาดงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพบุคลากร 5. ขาดครูพี่เลี้ยง 6. แผนปฏิบัติการมีความล่าช้า

โอกาส ได้แก่ 1. มีการนำเอาหลักธรรมและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสอน 2. มีการรักษาศิลปวัฒนธรรม 3. มีห้องพระพุทธศาสนา 4. มีแหล่งเรียนรู้ภายในวัด 5. ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ 6. รัฐบาลมีนโยบายในการสนับสนุน

อุปสรรค ได้แก่ 1. นักเรียนมีปัญหาด้านยาเสพติด การทะเลาะวิวาท 2. ความรุนแรงของสถาบันครอบครัว 3. งบประมาณน้อยและล่าช้า 4. ขาดการประสานงานระหว่างสื่อมวลชน 5. ประชาชนไม่ทราบข้อมูลข่าวสารของโครงการ

4.3 รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร

รูปแบบที่ 1 ได้แก่ การป้องกัน (Prevention) มีกลยุทธ์ คือ สร้างภูมิคุ้มกันด้วยการ เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง กลุ่ม ประชากร ได้แก่ นักเรียนกลุ่มทั่วไป กลุ่มเสี่ยง และ กลุ่มเป้าหมาย

รูปแบบที่ 2 ได้แก่ การปรับปรุง (Improvement) มีกลยุทธ์ คือ ปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้เป็นคนดีมี คุณธรรม กลุ่มประชากร ได้แก่ กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนกลุ่มที่สร้างปัญหาได้กับสถานศึกษาและ ชุมชน

รูปแบบที่ 3 ได้แก่ การเปลี่ยนแปลง (Change) มีกลยุทธ์ ได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียน กลุ่มเป้าหมาย มีคุณธรรมจริยธรรม กลุ่มประชากร

ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนที่มีความประพฤติดี ตั้งใจเรียน เน้นกิจกรรม มีจิตอาสาพัฒนา

รูปแบบที่ 4 ได้แก่ การพัฒนา (Development) มีกลยุทธ์ ได้แก่ เสริมสร้างกิจกรรม การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนร่วมกับ หน่วยงาน สถานศึกษา และชุมชน กลุ่มประชากร ได้แก่ นักเรียนทั้งหมด โดยมีพระธรรมวิทยากรเป็นผู้พัฒนาร่วมกับ บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน เป็นภาคเครือข่ายส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมร่วมกัน (บวร)

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุค ใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร พบว่า ในสถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีนักเรียนหลากหลายกลุ่ม หลากหลายประเภท การที่พระธรรม วิทยากรนำเอาหลักคุณธรรมจริยธรรมไปเผยแพร่ในสถานศึกษาจึงเกิดความอยากลำบาก เพราะเป้าหมายในการส่งเสริมและพัฒนาแตกต่างกันออกไป ในรูปแบบที่หนึ่งคือ รูปแบบการ ป้องกันนั้น พระธรรมวิทยากรสามารถนำไปส่งเสริมกับนักเรียนได้ถึง 3 กลุ่ม ได้แก่ นักเรียนกลุ่ม ทั่วไป กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มเป้าหมาย โดยมีกลยุทธ์ในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ว่า “สร้างภูมิคุ้มกันด้วยการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมอย่างจริงจัง” คำว่าสร้างภูมิคุ้มกันคือการ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมขั้นพื้นฐานให้นักเรียน เหมือนการเตรียมเมล็ดพันธุ์กล้าให้แข็งแรง เพื่อ

พร้อมจะเจริญเติบโตในอนาคต สามารถทนแดดทนฝนได้ ด้วยกิจกรรมลักษณะต่างๆ มีกิจกรรม 4 ส. (สะอาด สว่าง สงบ สัจสอน) เป็นต้น โดยเน้นการพัฒนากาย ศีล จิต และปัญญา ควบคู่กันไป ก็จะสามารถเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียนได้อย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sathern Wipornmaha (2000) “บทบาทของพระธรรมวิทยากรกับการสอนวิชาพระพุทธศาสนา ในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทหน้าที่ความพร้อมของพระธรรมวิทยากรในการสอน วิชาพระพุทธศาสนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากสูงสุดมาหาคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความพร้อมด้านความรู้ ความพร้อมด้านประสบการณ์การสอน และความพร้อมด้านเงื่อนไขเวลาการสอนต่อสัปดาห์ปัจจัยด้านโรงเรียนที่ทำการสอนเกื้อหนุนพระธรรมวิทยากรในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากสูงสุดมาหาคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ การยอมรับของนักเรียน การยอมรับของครู การยอมรับของผู้บริหารสถานศึกษา และการยอมรับของพระสงฆ์ในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับปานกลางโดยแยกเป็น บทบาทการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร พบว่าพระธรรมวิทยากรที่พุทธศาสนาได้เตรียมการสอนมากที่สุดการวัดผลประเมินผลการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน และการใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน รองลงไปเป็นลำดับพระธรรมวิทยากรที่สอนวิชาเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียน

6. ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร” ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากรต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนนโยบายจากทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

- 1) กรมการศาสนาควรผลิตพระธรรมวิทยากรให้เพียงพอต่อความต้องการของสถานศึกษา และจัดส่งพระธรรมวิทยากรที่ผ่านการอบรมเข้าไปสอนในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ
- 2) กรมการศาสนาควรบรรจุโครงการคลินิกคุณธรรมไว้ในแผนของกรม เพื่อจะได้จัดสรรเงินอุดหนุนที่เพียงพอและมั่นคงในการจัดโครงการคลินิกคุณธรรม และโครงการต่างๆ ของกรมการศาสนาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม

3) กรมการศาสนาควรจัดทำคู่มือแผนปฏิบัติการประจำปีของแต่ละศูนย์คลินิกคุณธรรม เพื่อเผยแพร่ให้ศูนย์อื่นๆ ได้ทราบและสามารถนำมาประยุกต์กับศูนย์ของตนเองได้

4) กรมการศาสนาควรนำเอารูปแบบ PICD:SCP MODEL มาประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาต่างๆ เพื่อเน้นและเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน

5) คณะสงฆ์ควรประกาศนโยบายในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษาให้ชัดเจน และร่วมกับกรมการศาสนาผลิตพระธรรมวิทยากรให้เพิ่มมากขึ้น

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากรต้องอาศัยความร่วมมือจากสถานศึกษา ชุมชน วัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1) สถานศึกษาควรอำนวยความสะดวกแก่พระธรรมวิทยากร ตั้งแต่การประสานงานที่ดี มีการติดต่อประสานงานในการจัดชั่วโมงสอน มีการต้อนรับที่ดี อำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่ในการจัดอบรม การจัดตั้งศูนย์คลินิกคุณธรรม และอำนวยความสะดวกในเรื่องปัจจัยอื่นๆ แก่พระธรรมวิทยากร

2) สถานศึกษาควรจัดครูพี่เลี้ยงให้พระธรรมวิทยากร ไม่ควรมอบหน้าที่ให้พระธรรมวิทยากรดูแลนักเรียนเพียงลำพัง เพราะจำนวนพระธรรมวิทยากรมีน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณของนักเรียนที่มีมากกว่า

3) รูปแบบในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร PICD:SCP MODEL สามารถประยุกต์ให้เข้ากับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษา ก็จะเน้นในเรื่องของการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี นักเรียนที่โตขึ้นมาก็จะเน้นในเรื่องของการปรับปรุงพฤติกรรม เป็นต้น

6.3 ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร” ผู้วิจัยขอเสนอแนะในส่วนที่สามารถต่อยอดจากงานวิจัยฉบับนี้ดังนี้

1) ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร เฉพาะเจาะจงพื้นที่การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบของจังหวัดนั้นๆ ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาเรื่องรูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรม ของพระธรรมวิทยากร เน้น เฉพาะหลักธรรมหรือคุณธรรมที่เหมาะสมกับสถานศึกษา เช่น ค่านิยม 12 ประการของรัฐบาลปัจจุบัน เป็นต้น

References

- Bardo. J. W.. & Hartman. J. J. (1982). *Urban Society: A systematic Introduction*. New York : F. E. Peacock.
- Beatrice Heuser. (2010). *The Evolution of Strategy: Thinking War from Antiquity to The Present*. Cambridge University Press.
- John M. Bryson. (1993). *Strategic Planning for Public Service and Non-Profit Organizations*. Oxford : Pergamom Press.
- Keeves. P. J.. (1988). *Educational Research Methodology and Measurement : An International handbook Oxford*. England : Pergamon Press.
- Lee J. Cronbach. (1971). *Essentials of psychological testing*. 4th ed.. New York : Harper & Row.
- Robbins. S. P. and Coulter. (2007). *M. Management*. 9th ed.. London : Prentice- Hall.
- Smith. R. H.. and Others. (1980). *Measurement : Making Organization Perform*. New York : Macmillan.
- Wheelen. T. L. & Hunger. D. L. (2000). *Strategic Management and Business Policy*. New York : Addison-Wesley Publishing.